

Тернопільська обласна рада
Департамент освіти і науки Тернопільської обласної військової адміністрації
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка

Кафедра біології, екології та методик їх навчання

НАВЧАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА
(ПРОБНІ УРОКИ)
РОБОЧА ПРОГРАМА

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

спеціальність 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

освітньо-професійна програма Середня освіта (Біологія та здоров'я людини. Географія)

Робоча програма освітнього компоненту «Навчально-педагогічна практика (пробні уроки)» для студентів, які навчаються за спеціальністю 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини) ОПП Середня освіта (Біологія та здоров'я людини. Географія). Кременець. 2025. 16 с.

Розробники програми:

Цицюра Н. І., доцент кафедри біології, екології та методик їх навчання, кандидат біологічних наук, доцент.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри біології, екології та методик їх навчання

Протокол № 1 від „1” вересня 2025 року

Завідувач кафедри

О. Кратко

ВСТУП

«Навчально-педагогічна практика (пробні уроки)» є нормативним компонентом освітньо-професійної програми Середня освіта (Біологія та здоров'я людини) для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Практика являється важливою складовою якісної підготовки здобувачів вищої освіти до педагогічної діяльності в закладах загальної середньої освіти та створює всі необхідні умови як для практичної реалізації всіх знань, навичок та вмінь студентів, набутих із природничих, психолого-педагогічних, медико-гігієнічних дисциплін, так і для розвитку індивідуальних педагогічних здібностей кожного з них.

Базами проходження навчально-педагогічної практики здобувачів є заклади загальної середньої освіти. Керівництво практикою здійснюють викладачі-методисти кафедри біології, екології та методик їх навчання та досвідчені вчителі закладів загальної середньої освіти.

2.Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни			
		денна форма навчання		заочна форма навчання	
Кількість кредитів – 9	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Нормативна			
Модулів – 2	Спеціальність 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)	Курс			
Змістових модулів – 10		3-й	4-й	3-й	4-й
Загальна кількість годин – 270 год.		Семестр			
		6-й	7-й	6-й	7-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 год. / 5 год. самостійної роботи студента – 3 год. / 5,6 год.	Освітньо-професійна програма Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)	-	-	-	-
		Практичні, семінарські			
	36 год.	85 год.	10 год.	10 год.	
	Лабораторні				
	-	-	-	-	
	Самостійна робота				
	54 год.	95 год.	80 год.	170 год.	
Вид контролю					
залік	залік	залік	залік		
Освітній рівень перший (бакалаврський)					

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної становить (%):

для денної форми навчання – 45% / 55%,

для заочної форми навчання – 7% / 93%.

3. Мета і завдання практики

Метою навчально-педагогічної практики (пробні уроки) є набуття здобувачами умінь і навичок в організації і проведенні навчальних занять, розвиток педагогічного складу мислення, творчого ставлення до справи, високої педагогічної культури і майстерності, розвиток у студентів вміння спостерігати освітній процес у закладі загальної середньої освіти та здійснювати аналіз результатів процесу навчання учнів, використовуючи знання основ педагогіки, психології, методики навчання біології, основ здоров'я, географії та фахових дисциплін, планувати діяльність учнів на уроці та в позаурочній роботі, реалізувати плани, творчо вирішувати педагогічні та методичні завдання у процесі навчання і виховання учнів, вносити до них методично правильні корективи з метою досягнення бажаного результату.

Завдання навчально-педагогічної практики (пробні уроки):

- вивчення основ педагогічної і навчально-методичної роботи у закладі загальної середньої освіти та набуття досвіду педагогічної роботи;
- вироблення у студентів стійких навичок практичного застосування професійно-педагогічних знань, отриманих в процесі теоретичної підготовки;
- розвиток професійно-педагогічної орієнтації студентів;
- вивчення методів, прийомів, технологій педагогічної діяльності у закладі загальної середньої освіти;
- розвиток особистісно-професійних якостей педагога.

У результаті навчально-педагогічної практики (пробні уроки) студент повинен

знати:

- порядок реалізації основних положень і вимог документів, що регламентують діяльність закладу загальної середньої освіти, пов'язаної із вдосконаленням навчально-виховної і методичної роботи на основі державних освітніх стандартів;
- основи навчально-методичної роботи у закладі загальної середньої освіти;
- порядок організації, планування, ведення і забезпечення освітнього процесу з використанням традиційних методів та новітніх технологій навчання;
- основи педагогічної культури і майстерності;
- методи контролю і оцінки навчальних досягнень учнів.

уміти:

- здійснювати методичну роботу, пов'язану із проєктуванням і організацією освітнього процесу;
- конкретизувати мету вивчення будь-яких фрагментів навчального матеріалу дисципліни та навчальних занять;
- розробляти навчально-методичні матеріали для проведення навчальних занять як традиційним способом, так і з використанням технічних засобів навчання, у тому числі новітніх комп'ютерних технологій;
- застосовувати методи і прийоми складання планів уроків та позакласних форм роботи;
- застосовувати різні загально-дидактичні методи навчання і логічні засоби, що розкривають зміст шкільних курсів «Біологія», «Географія», ІК «Пізнаємо природу», ІК «Здоров'я, безпека та добробут»;
- активізувати пізнавальну і практичну діяльність учнів на основі методів і засобів інтенсифікації навчання;
- здійснювати самооцінку і самоаналіз результатів і ефективності проведення уроків, позаурочних заходів, здійснювати аналіз труднощів, що виникають під час педагогічної діяльності;
- враховувати вікові та індивідуальні особливості учнів у навчальній та виховній роботі;
- здійснювати підготовку біологічного та географічного кабінету для проведення уроку, використовувати технічні засоби навчання, виготовляти і ефективно використовувати дидактичний матеріал;
- здійснювати диференційований підхід у під час навчання учнів.

«Навчально-педагогічна практика (пробні уроки)» сприяє розвитку у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Загальні компетентності

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання й розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК4. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук, аналіз та обробку інформації з різних джерел, ефективно використовувати цифрові ресурси та технології в освітньому процесі.

ЗК6. Здатність до міжособистісної взаємодії та роботи у команді у сфері професійної діяльності, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня.

ЗК8. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та значення у розвитку суспільства, техніки і технологій.

ЗК9. Здатність зберігати особисте фізичне та психічне здоров'я, вести здоровий спосіб життя, керувати власними емоційними станами; конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку.

Фахові компетентності

ФК1. Здатність перенесення системи наукових знань у професійну діяльність та в площину навчального предмету.

ФК3. Здатність здійснювати цілепокладання, планування та проектування процесів навчання і виховання учнів з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей, освітніх потреб і можливостей; добирати та застосовувати ефективні методики й технології навчання, виховання і розвитку учнів.

ФК4. Здатність формувати і розвивати в учнів ключові та предметні компетентності засобами навчального предмету та інтегрованого навчання; формувати в них ціннісне ставлення, розвивати критичне мислення.

ФК5. Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів на засадах компетентнісного підходу, аналізувати результати їхнього навчання.

ФК6. Здатність до формування колективу учнів; знаходження ефективних шляхів мотивації їх до саморозвитку (самовизначення, зацікавлення, усвідомленого ставлення до навчання); спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.

ФК7. Здатність до здійснення професійної діяльності з дотриманням вимог законодавства щодо охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими освітніми потребами); використання здоров'язберезувальних технологій під час освітнього процесу.

ФК9. Здатність аналізувати власну педагогічну діяльність та її результати, здійснювати об'єктивну самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей.

ФК10. Здатність використовувати біологічні поняття, закони, концепції, вчення і теорії біології науки для пояснення та розвитку в учнів розуміння цілісності та взаємозалежності живих систем і організмів.

ФК15. Здатність здійснювати позакласну та позашкільну роботу з біологічних проблем і досліджень, формування, збереження екологічно здорового середовища і зміцнення здоров'я.

ФК22. Здатність реалізовувати краєзнавчий підхід на уроках географії, у позакласній і позашкільній роботі з учнівською молоддю.

Виконання програми навчально-педагогічної практики дасть змогу здобувачу вищої освіти здобути та підсилити такі програмні результати навчання

РН1. Відтворює основні концепції та принципи педагогіки і психології; враховує в освітньому процесі закономірності розвитку, вікові та інші індивідуальні особливості учнів.

PH2. Демонструє вміння навчати учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовнокомунікативні уміння і навички засобами навчального предмету та інтегрованого навчання.

PH10. Виявляє навички роботи в команді, адаптації та дії у новій ситуації, пояснює необхідність забезпечення рівних можливостей і дотримання гендерного паритету у професійній діяльності.

PH11. Аналізує власну педагогічну діяльність та її результати, здійснює об'єктивну самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей.

PH20. Демонструє володіння основами наукових досліджень та організацією навчально-дослідницької, позакласної та позашкільної діяльності учнів.

PH 30. Знає, розуміє і демонструє здатність реалізовувати теоретичні й методичні засади навчання біології, здоров'я людини, географії для виконання освітньої програми в базовій середній школі.

4. Програма навчально-педагогічної практики

Змістовий модуль 1. Організаційна діяльність

Програма першого змістового модуля в основному реалізується упродовж першого тижня практики, коли студенти:

- беруть участь у настановчих та організаційних заняттях у ЗВО та ЗЗСО,
- ознайомлюються з метою та завданнями практики, правами та обов'язками студента-практиканта,
- ознайомлюються з організацією навчально-виховної роботи освітнього закладу, розкладом навчальних занять,
- проводять бесіди з адміністрацією, вчителями та учнями,
- ознайомлюються з матеріальним та методичним забезпеченням, технічним та інформаційним обладнанням кабінетів,
- отримують зразки оформлення документації,
- розпочинають оформлення щоденника спостережень, в якому записують права та обов'язки студента-практиканта, мету та завдання педпрактики, схему аналізу уроків та позакласних заходів, розклад уроків, дзвінків, імена та прізвища вчителів тощо.

Змістовий модуль 2. Навчальна діяльність

За період навчально-педагогічної практики студент-практикант повинен виконати такі види навчальної діяльності:

- відвідування уроків учителів-предметників з метою аналізу їх педагогічного досвіду,
- підготовка до проведення уроків, яка включає: визначення цілей, структури та методики уроку; підбір конкретного матеріалу до теми; підбір необхідних засобів навчання, ефективних методів та прийомів для досягнення поставлених цілей; визначення форми контролю й оцінки знань, навичок і вмій учнів,
- розробка розгорнутих планів-конспектів та проведення уроків,
- відвідування уроків студентів та оформлення щоденника спостережень,

На цьому етапі педагогічної практики студент проводить 1 урок з біології / географії / ІК «Пізнаємо природу» / ІК «Здоров'я, безпека та добробут» у 6 семестрі та 5 уроків з біології / географії / ІК «Пізнаємо природу» / ІК «Здоров'я, безпека та добробут» у 7 семестрі.

Змістовий модуль 3. Позакласна діяльність

Позакласна діяльність студента-практиканта включає:

- відвідування та аналіз позакласних заходів освітнього закладу,
- відвідування позакласних заходів студентів та оформлення щоденника спостережень,
- підготовка до проведення позакласного заходу з біології / географії/ІК «Пізнаємо природу»/ ІК «Здоров'я, безпека та добробут». На цьому етапі педагогічної практики студент проводить по 1 позакласному заході з біології / географії / ІК «Пізнаємо природу» / ІК «Здоров'я, безпека та добробут» у 6 та 7 семестрах.

Змістовий модуль 4. Методична діяльність

Методична діяльність студента-практиканта включає:

- вивчення та аналіз навчальних програм, календарно-тематичних планів з біології / географії / ІК «Пізнаємо природу» / ІК «Здоров'я, безпека та добробут» у відповідних класах,
- вивчення специфіки діючих підручників «Біологія», «Географія», «Пізнаємо природу», «Здоров'я, безпека та добробут», які використовуються у закладі освіти,
- вивчення методики й техніки проведення уроків, інших форм організації навчання шляхом відвідування й аналізу відвіданих уроків учителів-предметників,
- відбір методів, прийомів та форм навчально-виховної роботи,
- вивчення системи роботи освітнього закладу,
- проведення спостереження та аналізу занять,
- ведення щоденника педагогічної практики.

Змістовий модуль 5. Науково-дослідницька діяльність

Дослідницька робота включає такі види діяльності:

- вивчення наукової та методичної літератури,
- ознайомлення з досвідом роботи вчителів-предметників,
- проведення елементів експериментального дослідження за завданнями курсової / кваліфікаційної роботи,
- підбір матеріалу та виконання навчально-дослідного завдання.

Змістовий модуль 6. Підсумки педагогічної практики

- оформлення документації та матеріалів для перевірки методистами,
- участь у підсумковій конференції (обговорення виконання програми даного виду педпрактики, проблем, успіхів та недоліків педпрактики, презентація матеріалів практики, виставка звітних документів студентів-практикантів).

5. Структура навчально-педагогічної практики (пробні уроки)

Назви змістових модулів	Кількість годин					
	денна форма			Заочна форма		
	усього	у тому числі		усього	у тому числі	
практичні		самостійна робота	практичні		самостійна робота	
VI семестр*						
1. Організаційна діяльність	8	6	2	3	1	2
2. Навчальна діяльність	26	8	18	27	2	25
3. Позакласна діяльність	14	6	8	16	1	15
4. Методична діяльність	32	12	20	34	4	30
5. Науково-дослідницька робота	8	2	6	9	1	8
6. Підсумки практики	2	2	-	1	1	-
Усього годин:	90	36	54	90	10	80
VII семестр						
1. Організаційна діяльність	12	7	5	16	1	15
2. Навчальна діяльність	101	66	35	56	6	50
3. Позакласна діяльність	15	10	5	32	2	30
4. Методична діяльність	30		30	30		30
5. Науково-дослідницька робота	10		10	30		30
6. Підсумки практики	12	2	10	16	1	15
Усього годин:	180	85	95	180	10	170
Разом	270	121	149	270	20	250

Примітка. *Орієнтовний план роботи.

1. Організаційне заняття.
2. Ознайомлення з базою школи.
3. Ознайомлення з матеріально-технічним забезпеченням кабінету біології, географії.
4. Ознайомлення з навчальною програмою, календарним плануванням, підручниками «Біологія», «Географія», «Пізнаємо природу», «Здоров'я, безпека та добробут», учнівськими робочими зошитами.
5. Спостереження уроків біології / географії / ІК «Пізнаємо природу» / ІК «Здоров'я, безпека та добробут», їх аналіз.
6. Написання конспектів уроків / фрагментів біології / географії / ІК «Пізнаємо природу» / ІК «Здоров'я, безпека та добробут».
7. Розроблення інструктивних карток до проведення практичних робіт / лабораторних досліджень / дослідницьких практикумів.
8. Написання конспектів екскурсій.

9. Підготовка міні-проектів.
10. Формування тестів, завдань для контрольних робіт.
- 11-13. Проведення уроків / фрагментів з біології / географії / ІК «Пізнаємо природу» / ІК «Здоров'я, безпека та добробут».
14. Спостереження позакласних заходів.
- 15-16. Проведення позакласних заходів.
17. Узагальнення матеріалів ІНДЗ, курсової роботи.
18. Підсумкове заняття.

6. Самостійна робота

Під час самостійної роботи здобувачі вищої освіти підбирають і аналізують психолого-педагогічну і методичну літературу, необхідну для проведення занять, організації роботи учнів, засоби наочності, здійснюють відбір та підготовку матеріалу для виконання завдань практики.

Особлива увага в процесі самостійної роботи студентом-практикантом звертається на написання конспектів занять і оформлення щоденника практики. Час для самостійної роботи відводиться також для виконання індивідуальних науково-дослідних завдань, збір матеріалу для написання курсової та кваліфікаційної роботи. Одним із напрямків самостійної роботи є оформлення звітної документації.

7. Індивідуальні завдання*

1. Складання портфоліо до однієї із навчальних тем (тематичний план, конспекти уроків, засоби діагностики навчальних досягнень учнів, інструктивні картки для проведення практичних і лабораторних робіт, дидактичний матеріал, відеоматеріал, конспекти позакласних заходів до теми).
2. Написання реферату, розробка дидактичних карток з біології / географії / ІК «Пізнаємо природу» / ІК «Здоров'я, безпека та добробут».
3. Проходження відкритих онлайн-курсів на платформі Prometheus, Edera_proschool тощо та отримання сертифікатів про успішне завершення навчання із зазначенням кількості годин/кредитів.

Примітка. *На вибір студента.

Орієнтовна тематика індивідуальних завдань

1. Використання сучасних освітніх технологій в освітньому процесі під час навчання біології / географії / ІК «Пізнаємо природу» / ІК «Здоров'я, безпека та добробут».
2. Форми організації освітнього процесу з біології / географії / ІК «Пізнаємо природу» / ІК «Здоров'я, безпека та добробут».
3. Позаурочна та позакласна робота з біології / географії / ІК «Пізнаємо природу» / ІК «Здоров'я, безпека та добробут».
4. Матеріально-технічна база навчання біології / географії / ІК «Пізнаємо природу» / ІК «Здоров'я, безпека та добробут».
5. Основні вимоги до сучасного уроку, шляхи підвищення його ефективності.
6. Організація позакласної роботи з біології / географії / ІК «Пізнаємо природу» / ІК «Здоров'я, безпека та добробут».
7. Методи навчання біології / географії / ІК «Пізнаємо природу» / ІК «Здоров'я, безпека та добробут», їх класифікація за джерелами знань та ступенем пізнавальної активності учнів.
8. Функції, форми та види контролю навчальних досягнень учнів з біології / географії / ІК «Пізнаємо природу» / ІК «Здоров'я, безпека та добробут». Педагогічні вимоги до контролю.
9. Використання інтерактивних технологій у процесі навчання біології / географії / ІК «Пізнаємо природу» / ІК «Здоров'я, безпека та добробут».
10. Реалізація виховних завдань на уроках біології / географії / ІК «Пізнаємо природу» / ІК «Здоров'я, безпека та добробут» та в позаурочний час.
11. Шкільний підручник «Біологія», «Географія», «Пізнаємо природу», «Здоров'я, безпека та добробут», його структура і функції. Вимоги до сучасних підручників.
12. Сутність і засоби реалізації здоров'язбережувальної функції освіти.

13. Методика формування умінь і навичок здорового способу життя під час освітнього процесу.
14. Методика підготовки та використання тестових завдань для перевірки і оцінювання знань учнів.
15. Спрямованість процесу вивчення ІК «Здоров'я, безпека та добробут» на особистісно-орієнтоване навчання учнів.
16. Основні життєві та спеціальні навички учнів у сфері безпеки життєдіяльності.
17. Формування знань і понять про типові небезпеки і шляхи їх подолання через моделювання небезпечних ситуацій на уроках з основ здоров'я.
18. Необхідність формування в учнів практичних вмінь і навичок щодо психологічної готовності у разі наближення або виникнення небезпеки.
19. Розвиток життєвих навичок учнів щодо здатності самостійно (відповідно до віку) оберігати особисте здоров'я та життя.
20. Використання українських національних традицій з охорони та зміцнення здоров'я в освітньому процесі школи.
21. Спрямованість процесу вивчення географії на формування просторового мислення та географічної компетентності учнів.
22. Формування в учнів знань і уявлень про природні та соціально-економічні процеси на уроках географії.
23. Розвиток дослідницьких умінь учнів під час вивчення географічних об'єктів і явищ.
24. Формування екологічної свідомості учнів у процесі вивчення природних комплексів та проблем навколишнього середовища.
25. Використання картографічних матеріалів і цифрових географічних ресурсів у навчанні географії.
26. Використання GIS-технологій у навчанні географії для формування просторового мислення учнів.
27. Формування кліматичної грамотності учнів у процесі вивчення глобальних змін клімату.
28. Використання STEM-підходу у дослідженні природних і соціально-економічних процесів на уроках географії.
29. Аналіз природних ризиків і небезпек території як складова географічної освіти та безпеки життєдіяльності учнів.
30. Вивчення принципів сталого розвитку у курсі географії та їх практичне застосування в освітньому процесі.
31. Використання цифрових інструментів та STEM-підходу у вивченні біології в сучасній школі.
32. Формування екологічної компетентності учнів у процесі вивчення біорізноманіття та екосистем.
33. Використання моделей екосистем і цифрових платформ (зокрема i-Tree) у навчанні біології.
34. Вивчення впливу змін клімату на біорізноманіття як складова сучасної біологічної освіти.
35. Формування дослідницьких умінь учнів через польові екологічні дослідження та спостереження за природними екосистемами.
36. Формування природничої компетентності учнів у процесі вивчення інтегрованого курсу «Пізнаємо природу».
37. Використання дослідницького підходу та простих експериментів у навчанні інтегрованого курсу «Пізнаємо природу».
38. Реалізація STEM-підходу у процесі вивчення природничих явищ у курсі «Пізнаємо природу».
39. Формування уявлень про зміни клімату та їх вплив на природу у змісті курсу «Пізнаємо природу».
40. Використання цифрових ресурсів і навчальних платформ у вивченні інтегрованого курсу «Пізнаємо природу».

8. Облік і оцінка роботи студентів-практикантів

Поточний контроль за роботою студентів-практикантів здійснюється методистами. Під час практики методисти відвідують уроки студентів, позакласні заходи, організують обговорення й аналіз, виставляють оцінки.

На підставі аналізу всіх поданих документів, результатів роботи студента із методистами та захисту звіту приймається рішення комісії керівників практики про виконання програми й виставлення оцінки.

Облік і оцінка результатів роботи завершується на підсумковій конференції з навчально-педагогічної практики (пробні уроки), що призначається по завершенню захисту звітів студентами.

Звітна документація

По завершенні практики студент повинен здати таку документацію:

1. Щоденник навчально-педагогічної практики (пробні уроки).
2. Конспекти проведених уроків.
3. Конспект / сценарій позакласного заходу.
4. Результати індивідуальної науково-дослідної роботи.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

VI семестр

Змістовий модуль/ максимальна к-сть балів				Сума
ЗМ-2	ЗМ- 3	ЗМ-4	ЗМ-5	
10 1 урок біології / географії / ІК «Пізнаємо природу»/ ІК «Здоров'я, безпека та добробут»	10 1 позакласний захід	60 методичні матеріали до уроків	20 ІНДЗ	100

VII семестр

Змістовий модуль/ максимальна к-сть балів				Сума
ЗМ-2	ЗМ- 3	ЗМ-5	ЗМ-6	
50 5 уроків біології / географії / ІК «Пізнаємо природу»/ ІК «Здоров'я, безпека та добробут»	10 1 позакласний захід	20 ІНДЗ	20 оформлення документації –15; захист практики – 5	100

Примітка. Результати, отримані студентом у рамках неформальної освіти, можуть бути зараховані як частина освітнього процесу та прийняті до уваги під час оцінювання відповідних тем або модулів навчальної дисципліни, що дає змогу врахувати набуті знання та навички.

Критерії оцінювання уроку

Методист-керівник навчально-педагогічної практики керується такими критеріями оцінки уроків студентів-практикантів:

Оцінка «**відмінно**» (9-10 балів) ставиться, якщо студент, враховуючи настанови методиста і вчителя, або, спираючись на зразки методичних матеріалів, грамотно в методичному і мовному аспектах спланував урок, намітив реальні цілі, конкретні етапи уроку та методичні прийоми для досягнення поставлених цілей на кожному з них з урахуванням етапу навчання та місця даного уроку в серії уроків за темою, і в результаті реалізації запланованих навчальних дій досяг цілей уроку. При цьому:

1. повністю реалізовано виховний, освітній та розвиваючий потенціал уроку;
2. методичні прийоми відповідають цілям та етапу навчання;
3. правильно встановлено послідовність і співвідношення тренувальних і мовленнєвих вправ;
4. студент правильно намічає об'єкти контролю на уроці та критерії їх оцінювання, використовує різні прийоми контролю;
5. практикант володіє прийомами активізації всіх учнів класу і здійснює індивідуальний підхід до них;
6. студент уміє викликати інтерес до навчальних дій, що виконуються на уроці;
7. студент грамотно використовує технічні та інші допоміжні засоби навчання як наявні, так і самостійно виготовлені;
8. епізодично користується конспектом уроку і в ході уроку може скоригувати свою заплановану діяльність.

Оцінка «**добре**» (7-8 балів) ставиться, якщо студент, враховуючи настанови методиста і вчителя, або, спираючись на зразки методичних матеріалів, грамотно в методичному і мовному аспектах спланував урок, намітив реальні цілі, конкретні етапи уроку та методичні прийоми для досягнення поставлених цілей на кожному з них з урахуванням етапу навчання та місця даного уроку в серії уроків за темою, і в результаті реалізації запланованих навчальних дій цілі уроку досягнуті в цілому, але план виконано неповністю. При цьому:

1. не до кінця реалізовано виховний, освітній або розвиваючий потенціал уроку;
2. методичні прийоми відповідають цілям та етапу навчання;
3. студент правильно намічає об'єкти контролю на уроці та критерії їх оцінювання, використовує різні прийоми контролю;
4. студент веде урок іноземною мовою, але іноді робить несуттєві мовні помилки, які сам виправляє, а також помічає і виправляє більшість помилок учнів;
5. практикант володіє основними прийомами активізації всіх учнів класу, але не завжди здійснює індивідуальний підхід до них;
6. студент уміє викликати інтерес до більшості навчальних дій, що виконуються на уроці;
7. використовує наявні і самостійно виготовлені посібники, але методика їх використання не завжди раціональна;
8. епізодично користується конспектом уроку і в ході уроку в деяких випадках може скоригувати свою заплановану діяльність.

Оцінка «**задовільно**» (4-6 балів) ставиться, якщо студент, враховуючи настанови методиста і вчителя, або, спираючись на зразки методичних матеріалів, в основному правильно в методичному і мовному аспектах спланував урок, намітив цілі, етапи уроку та методичні прийоми для досягнення цілей на кожному з них, і в результаті реалізації запланованих навчальних дій цілі уроку досягнуті неповністю. При цьому:

1. не до кінця реалізовано виховний, освітній, розвиваючий потенціал уроку;
2. методичні прийоми не завжди раціональні, не відповідають меті;
3. неправильно намічені об'єкти контролю та критерії їх оцінювання, використовуються одноманітні прийоми контролю;
4. студент недостатньо володіє прийомами активізації всіх учнів на уроці, не здійснює індивідуальний підхід до них;
5. вміє викликати інтерес до деяких навчальних дій, що виконуються на уроці,
6. мало і не завжди раціонально використовує наочні посібники, не виготовляє їх сам;
7. постійно користується конспектом у ході уроку і не може скоригувати свою діяльність у разі необхідності.

Оцінка «**незадовільно**» (3-0 балів) ставиться, якщо студент, не правильно в методичному спланував урок, не правильно намітив цілі, етапи уроку та методичні прийоми для досягнення цілей на кожному з них, і в результаті реалізації запланованих навчальних дій цілі уроку не досягнуті.

Критерії оцінювання позакласного заходу

Оцінка «**відмінно**» (9-10 балів) ставиться, якщо студент, враховуючи настанови методиста і вчителя, або, спираючись на зразки методичних матеріалів, грамотно в

методичному і мовному аспектах спланував позакласний захід, намітив реальні виховні та пізнавальні цілі, вміло застосував доцільні методи і прийоми, наочність, технічні засоби, розвивав активність і інтерес учнів, ініціативу, допитливість, бажання діяти. Позакласний захід характеризують актуальність, повнота і послідовність викладу, емоційність, доступність матеріалу, відповідність змісту віковим особливостям, рівню розвитку учнів, правильність і доступність висновків, рекомендації учням для самовиховання, ефективність використання часу, вплив на розвиток свідомості, почуттів і волі, прищеплення загальнолюдських цінностей, формування певних вмінь (моральної, естетичної оцінки, культури поведінки тощо).

Оцінка «**добре**» (7-8 балів) ставиться, якщо студент, враховуючи настанови методиста і вчителя, або, спираючись на зразки методичних матеріалів, грамотно в методичному і мовному аспектах спланував позакласний захід, намітив реальні виховні та пізнавальні цілі, застосував доцільні методи і прийоми, наочність, технічні засоби, розвивав активність і інтерес учнів, ініціативу, допитливість, бажання діяти. Позакласний захід характеризують актуальність, повнота і послідовність викладу, емоційність, доступність матеріалу, відповідність змісту віковим особливостям, рівню розвитку учнів, правильність і доступність висновків, рекомендації учням для самовиховання, ефективність використання часу, вплив на розвиток свідомості, почуттів і волі, прищеплення загальнолюдських цінностей, формування певних вмінь (моральної, естетичної оцінки, культури поведінки тощо). При цьому не до кінця реалізовано виховний та розвиваючий потенціал заходу.

Оцінка «**задовільно**» (4-6 балів) ставиться, якщо студент, враховуючи настанови методиста і вчителя, або, спираючись на зразки методичних матеріалів, в основному грамотно в методичному і мовному аспектах спланував позакласний захід, намітив реальні виховні та пізнавальні цілі, застосував не завжди доцільні методи і прийоми, наочність, технічні засоби, розвивав активність і інтерес учнів, ініціативу, допитливість, бажання діяти. Не в повній мірі проявляється послідовність викладу, емоційність, доступність матеріалу, відповідність змісту віковим особливостям, рівню розвитку учнів, правильність і доступність висновків, рекомендації учням для самовиховання, вплив на розвиток свідомості, почуттів і волі, прищеплення загальнолюдських цінностей, формування певних вмінь (моральної, естетичної оцінки, культури поведінки тощо). При цьому не до кінця реалізовано виховний та розвиваючий потенціал уроку.

Оцінка «**незадовільно**» (0-3 бали) ставиться, якщо студент не грамотно в методичному і мовному аспектах спланував позакласний захід, не правильно намітив виховні та пізнавальні цілі, застосував не завжди доцільні методи і прийоми, наочність, технічні засоби, не розвивав активність і інтерес учнів, ініціативу, допитливість, бажання діяти. Позакласний захід не характеризують послідовність викладу, емоційність, доступність матеріалу, відповідність змісту віковим особливостям, рівню розвитку учнів, правильність і доступність висновків, формування певних вмінь (моральної, естетичної оцінки, культури поведінки тощо). При цьому не реалізовано виховний та розвиваючий потенціал заходу.

Критерії оцінювання індивідуального завдання

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	2 балів
2.	Складання плану дослідження	1 бал
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	10 балів
4.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	5 балів

5.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел)	2 бали
Разом		20 балів

Примітка. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент за виконання ІНДЗ становить 20 балів. Не виконання ІНДЗ оцінюється у 0 балів.

Шкала оцінювання ІНДЗ

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	16-20	Відмінно
Достатній	11-15	Добре
Середній	6-10	Задовільно
Низький	0-5	Незадовільно

«Відмінно» відповідає 16-20 балам, ставиться: при виконанні ІНДЗ у повному обсязі, теоретична та практична (за наявності) частини не мають помилок; відповіді на запитання вичерпні й аргументовані; оформлення відповідає вимогам, робота виконана вчасно.

«Добре» відповідає 11-15 балам, ставиться якщо: ІНДЗ виконано в повному обсязі і не має помилок, які потребують її переробки; відповіді на запитання даються по суті, але не в деталях.

«Задовільно» відповідає 6-10 балам, ставиться, якщо ІНДЗ виконано не в повному обсязі; мають місце помилки; оформлення не відповідає вимогам; відповіді на запитання даються не в повному обсязі.

«Незадовільно» відповідає 0-5 балам, виставляється якщо: ІНДЗ виконана не в повному обсязі; мають місце суттєві помилки, які тягнуть за собою переробку; оформлення не відповідає вимогам; на запитання студент дає неправильні відповіді.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За 100-бальною шкалою	За національною шкалою
A	90-100	Відмінно
B	82-89	Добре
C	75-81	Добре
D	67-74	Задовільно
E	60-66	Задовільно
FX	35-59	Незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	Незадовільно з обов'язковим повторним курсом

10. Методичне забезпечення

1. Державний стандарт базової середньої освіти : веб-сайт. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/10/08/derzhstandartbazovoiosvityprezentatsiya.pdf> (дата звернення 2025 р.).
2. Про інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів / інтегрованих курсів у закладах загальної середньої освіти у 2025/2026 навчальному році : веб-сайт. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/95201/
3. Загальні методичні рекомендації для вчителів на 2025/26 рік : веб-сайт. URL: <https://osvita.ua/school/metod-rekom/95282/>
4. Природничі науки. Методичні рекомендації для вчителів на 2025/26 рік : веб-сайт. URL: <https://osvita.ua/school/metod-rekom/95301/>
5. Методичні рекомендації щодо викладання предметів у 2024/2025 навчальному році : веб-сайт. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/93000/
6. Соціальна та здоров'язбережувальна галузь. Методичні рекомендації для вчителів на 2025/26 рік: веб-сайт. URL: <https://osvita.ua/school/metod-rekom/95302/>

7. Освітні програми : веб-сайт. URL: <https://osvita.ua/school/program/program-5-9/84904/> (дата звернення 2025 р.)
8. Шкільні підручники : веб-сайт. URL: <https://pidruchnyk.com.ua/> (дата звернення 2025 р.).

11. Рекомендована література

Основна

1. Грицай Н.Б. Методика навчання біології : навчальний посібник. Львів : Науковий світ – 2000». 2019. 312 с.
2. Загальна методика навчання біології: навч. посібник / І.В. Мороз, А.В. Степанюк, О.Д. Гончар.; за ред. І. В. Мороза. К.: Либідь, 2006. 592 с.
3. Кузнецова В. І. Методика викладання біології. Харків : Торсінг, 2001. 176 с.
4. Методичні рекомендації до проведення навчально-педагогічної практики (пробні уроки) для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини). Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка. 2024. 26 с.
5. Мороз В. І. Загальна методика навчання біології : навч. посібник. Київ : Либідь, 2006. 592 с.
6. Мороз І. В. Позакласна робота з біології : навч. посібник. Тернопіль : Навчальна книга Богдан, 2008. 272 с.

Допоміжна

1. Барна І. В.. Біологія. Методика розв'язування задач : навч. посіб. І.В. Барна. Тернопіль : Мандрівець, 2009. 216 с.
2. Белейчук Л. В. Проектно-дослідна діяльність учнів на уроках біології. Біологія. 2014. № 27. С. 2-5.
3. Біологія. Позакласні заходи / упоряд. О. Цуруль. К. : Редакції газет природничо-математичного циклу, 2013. 126 с.
6. Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка : веб-сайт. URL: <http://www.kogpi.edu.te.ua/images/stories/Henrikh/polozhennya-pro-praktyku.pdf> (дата звернення 2024 р.)

Інформаційні ресурси

1. iNaturalist. URL : <https://www.inaturalist.org/>
2. Висвітлення сучасного стану біологічної науки та освіти в Україні. URL : <http://www.biology.org.ua>
3. Концепція Нової української школи. URL : <https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2017/07/konczepczyia.pdf>
4. Модельні навчальні програми для 5-9 класів Нової української школи. URL : <https://osvita.ua/school/program/program-5-9/>
5. Портал превентивної освіти : URL : http://autta.org.ua/ua/resources/Komplekt_ZBD/
6. Сайт для всіх, хто вивчає біологію : URL : <http://www.noosfera.org.ua/>
7. Середня освіта : веб-сайт. URL: https://osvita.ua/school/metod-rekom/#google_vignette
8. Український біологічний сайт : URL : <http://www.biology.org.ua>
9. Нова українська школа: URL : <https://mon.gov.ua/nova-ukrainska-shkola>